

Warszawa, 25 października 2023

Dobre praktyki w komunikacji naukowej w kontekście otwartej nauki

dr Agnieszka Adamiec
Oddział Otwartych Zasobów Nauki
Biblioteka Główna SGGW
agnieszka_adamiec@sggw.edu.pl
tel. 59 35 720

**SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO**

**Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego**

 **International
Open Access Week**

**Community
over Commercialization**

**Спільнота 社区替换商业化
понад комерціалізацію**

Jamii badala ya Ubiasharishaji

المصلحة المجتمعية قبل التسويق التجاري

**La communauté avant
la commercialisation**

商業化を超えたコミュニティ

**La comunidad frente
a la comercialización**

**OCTOBER 23-29, 2023
#OAWeek**

**SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO**

**Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego**

Program:

- **Definicja 'otwartej nauki'**
- **Modele otwartego dostępu**
- **Działania międzynarodowych i europejskich instytucji na rzecz otwartej nauki**
- **Polskie instytucje w służbie otwartej nauce**
- **Drapieżność w nauce**
- **Infrastruktura otwartego dostępu**

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Otwarta nauka

koncepcja, która łączy różne ruchy i praktyki mające na celu otwarte udostępnienie wiedzy naukowej z możliwością jej bezpłatnego ponownego wykorzystania przez wszystkich w wielu językach, zwiększenie współpracy naukowej i wymiany informacji z korzyścią dla nauki i społeczeństwa oraz otwarcie procesu tworzenia, oceny i obiegu wiedzy naukowej z uwzględnieniem podmiotów społecznych spoza zinstytucjonalizowanej społeczności naukowej.

Źródło: [*Recommendation on Open Science*](#), **41. sesja Konferencji Generalnej UNESCO, listopad 2021 r.**

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Otwarta nauka

**Kluczowe
komponenty
otwartej nauki:**

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

**Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego**

Otwarty dostęp

(ang. open access) przez otwarty dostęp rozumiemy dostępność treści za darmo i w publicznym Internecie, co pozwala każdemu czytać, ściągać, kopiować, rozprowadzać, drukować, przeszukiwać, zamieszczać, odnośniki do pełnych wersji tekstów, indeksować, przekazywać jako dane do oprogramowania oraz używać w dowolnym innym, zgodnym z prawem celu – bez barier finansowych, prawnych, czy technicznych innych niż te związane z uzyskaniem dostępu do samego Internetu. Jedynym ograniczeniem kopiowania i dystrybucji treści, oraz jedyną rolą, jaką w tym obszarze odgrywa prawo autorskie, powinno być zapewnienie autorom kontroli nad integralnością ich utworów oraz prawa do odpowiedniego uznania ich autorstwa i cytowania ich prac.

Źródło: [Budapesztańska Inicjatywa Otwartego Dostępu 2002](#), tłumaczenie za: Justyna Hofmoki, Alek Tarkowski, Bożena Bednarek-Michalska, Krzysztof Siewicz, Jakub Szprot (2009) *Przewodnik po otwartej nauce*

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Modele otwartego dostępu

Z punktu widzenia prawa otwarty dostęp dzieli się na:

- **otwarty dostęp gratis** - udostępnianie treści w granicach określonych przepisami prawa autorskiego o dozwolonym użytku, czyli z ograniczeniem wykorzystania na własne potrzeby, w celach dydaktycznych lub na potrzeby cytowania w publikacji naukowej
- **otwarty dostęp libre** - udostępnianie treści na licencjach umożliwiających nieograniczone, nieodpłatne i niewyłączne z nich korzystanie, z zobowiązaniem (z wyjątkiem licencji CC0) przekazania informacji o twórcy, przedmiocie licencji oraz o jej postanowieniach, lub także posłużenia się taką samą licencją w utworach zależnych

Mechanizm przekazania publikacji do domeny publicznej

Przekazanie do domeny publicznej (CC0 1.0) – osoba, która opatrzyła utwór tym oświadczeniem, przekazała go do domeny publicznej, zrzekając się wykonywania wszelkich praw do utworu wynikających z prawa autorskiego, włączając w to wszelkie prawa powiązane i prawa pokrewne w maksymalnie dozwolonym stopniu w danym kraju.

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Modele otwartego dostępu

Ze względu na sposób udostępniania treści otwarty dostęp może być realizowany na zasadzie modeli:

- **złotej drogi otwartego dostępu (gold open access)** – zapewnienie otwartego dostępu przez wydawcę poprzez publikację utworu w czasopiśmie pobierającym opłaty autorskie (article processing charge, APC);
- **diamantowej/platynowej drogi otwartego dostępu (diamond open access)** – forma złotej drogi (publikacja utworu w czasopiśmie); różni się od niej brakiem opłat autorskich (APC);
- **zielonej drogi otwartego dostępu (green open access)** – zapewnienie otwartego dostępu przez autora poprzez zdeponowanie utworu w repozytorium.

Modele otwartego dostępu

W literaturze można jeszcze spotkać np. opis:

- **czarnej drogi otwartego dostępu (black open access)** - użytkownicy korzystają z bezpłatnego dostępu do cyfrowych wersji artykułów bez wiedzy i zgody właścicieli praw autorskich. Główne role w popularyzacji tej drogi otwartego dostępu pełnią akademickie media społecznościowe (ResearchGate i Academia.edu) oraz pirackie strony internetowe (np. Sci-Hub).

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Działania międzynarodowych i europejskich instytucji na rzecz otwartej nauki

HOMEREADSIGNBOAI20BOAI15BOAI10MORE

Home / Read the Declaration

Read the Declaration

BUDAPEST OPEN ACCESS INITIATIVE

An old tradition and a new technology have converged to make possible an unprecedented public good. The old tradition is the willingness of scientists and scholars to publish the fruits of their research in scholarly journals without payment, for the sake of inquiry and knowledge. The new technology is the internet. The public good they make possible is the world-wide electronic distribution of the peer-reviewed journal literature and completely free and unrestricted access to it by all scientists, scholars, teachers, students, and other curious minds. Removing access barriers to this literature will accelerate research, enrich education, share the learning of the rich with the poor and the poor with the rich, make this literature as useful as it can be, and lay the foundation for uniting humanity in a common intellectual conversation and quest for knowledge.

For various reasons, this kind of free and unrestricted online availability, which we will call **open access**, has so far been limited to small portions of the journal literature. But even in these limited collections, many different initiatives have shown that open access is economically feasible, that it gives readers extraordinary power to find and make use of relevant literature, and that it gives authors and their works vast and measurable new visibility, readership, and impact. To secure these benefits for all, we call on all interested institutions and individuals to help open up access to the rest of this literature and remove the barriers, especially the price barriers, that stand in the way. The more who join the effort to advance this cause, the sooner we will all enjoy the benefits of open access.

ABOUT THE DECLARATION

The BOAI is a statement of principle, a statement of strategy, and a statement of commitment. The initiative was signed by the Budapest participants and thousands of individuals and organizations from around the world who represent researchers, universities, laboratories, libraries, foundations, journals, publishers, learned societies, and kindred open-access initiatives.

SIGN DECLARATIONFAQ

TRANSLATIONS

- English
- Arabic
- Bengali (PDF)
- Catalan
- Chinese (Simplified)
- French
- German
- Hungarian
- Italian
- Korean (PDF)
- Russian
- Spanish
- Turkish
- Ukrainian

February 14, 2002
Budapest, Hungary

- Leslie Chan:** *Bioline International*
Darius Cuplinskas: *Director, Information Program, Open Society Institute*
Michael Eisen: *Public Library of Science*
Fred Friend: *Director Scholarly Communication, University College London*
Yana Genova: *Next Page Foundation*
Jean-Claude Gu don: *University of Montreal*
Melissa Hagemann: *Program Officer, Information Program, Open Society Institute*
Stevan Harnad: *Professor of Cognitive Science, University of Southampton, Universite du Quebec a Montreal*
Rick Johnson: *Director, Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition (SPARC)*
Rima Kupryte: *Open Society Institute*
Manfredi La Manna: *Electronic Society for Social Scientists*
Istv n R v: *Open Society Institute, Open Society Archives*
Monika Segbert: *eIFL Project consultant*
Sidnei de Souza: *Informatics Director at CRIA, Bioline International*
Peter Suber: *Professor of Philosophy, Earlham College & The Free Online Scholarship Newsletter*
Jan Velterop: *Publisher, BioMed Central*

SIGN THE DECLARATION

INDIVIDUALS

6798

SIGNATURES

For an individual, signing indicates a commitment to open access for one's own research (by self-archiving what one publishes in toll-based journals and/or by publishing in open-access-journals).

SIGN AS INDIVIDUAL

ORGANIZATIONS

1592

SIGNATURES

For an institution, signing means a commitment to open access by supporting institutional self-archiving and/or open-access-journals. Open Access journals are encouraged to sign the BOAI, but the BOAI is separate from the [Directory of Open Access Journals](#).

SIGN AS ORGANIZATION

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Działania międzynarodowych i europejskich instytucji na rzecz otwartej nauki

21.7.2012

PL

Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej

L 194/39

ZALECENIA

ZALECENIE KOMISJI

z dnia 17 lipca 2012 r.

w sprawie dostępu do informacji naukowej oraz jej ochrony

(2012/417/UE)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
w szczególności jego art. 292,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W komunikacie Komisji dotyczącym strategii „Europa 2020”⁽¹⁾ jako jeden z priorytetów określono rozwój gospodarki opartej na wiedzy oraz innowacji.
- (2) Cele określone w strategii „Europa 2020” są przedstawione bardziej szczegółowo w inicjatywach przewodnich Europejska agenda cyfrowa⁽²⁾ i Unia innowacji⁽³⁾. Zgodnie z jednym z działań przewidzianych w Europejskiej agendzie cyfrowej wyniki badań finansowanych ze środków publicznych powinny być szeroko

wania i ochrony wyników badań oraz dokonano analizy odnośnych zagadnień organizacyjnych, prawnych, technicznych i finansowych.

- (4) W listopadzie 2007 roku przyjęte zostały konkluzje Rady w sprawie informacji naukowej w epoce cyfrowej uwzględniające zagadnienia dostępu, rozpowszechniania i ochrony. W konkluzjach Rada wezwała Komisję do podejmowania eksperymentów z zapewnianiem otwartego dostępu do publikacji naukowych będących rezultatami projektów finansowanych ze środków unijnych programów ramowych w zakresie badań i określiła działania, które powinny podjąć państwa członkowskie. W niektórych dziedzinach uwzględnionych w konkluzjach odnotowano postępy, ale nie zrealizowano wszystkich celów i skala postępów jest różna w różnych państwach członkowskich. W celu maksymalnego wykorzystania potencjału badawczego Europy potrzebne jest działanie Unii Europejskiej.
- (5) Celem polityki otwartego dostępu jest udostępnienie

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

**Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego**

Działania międzynarodowych i europejskich instytucji na rzecz otwartej nauki

L 134/12

PL

Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej

31.5.2018

ZALECENIA

ZALECENIE KOMISJI (UE) 2018/790

z dnia 25 kwietnia 2018 r.

w sprawie dostępu do informacji naukowej oraz jej ochrony

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 292,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W lipcu 2012 r. Komisja Europejska przyjęła pakiet dotyczący informacji naukowej, składający się z komunikatu „W stronę lepszego dostępu do informacji naukowej. Zwiększanie korzyści z inwestowania środków publicznych w badania naukowe” ⁽¹⁾ oraz zalecenia Komisji 2012/417/UE ⁽²⁾. Zalecenie 2012/417/UE przewiduje, że Komisja dokona przeglądu postępów osiągniętych w całej Unii i oceni, czy realizacja określonych celów wymaga podjęcia dalszych działań.
- (2) W komunikacie „Strategia jednolitego rynku cyfrowego dla Europy” ⁽³⁾ podkreślono znaczenie rozpowszechniania danych jako katalizatora wzrostu gospodarczego, innowacji i cyfryzacji wszystkich sektorów gospodarki, w szczególności w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw (i start-upów) oraz dla całego społeczeństwa. Podkreślono w nim, że duże zbiory danych i obliczenia wielkiej skali zmieniają sposób prowadzenia badań naukowych i dzielenia się wiedzą, wpisując się w transformację w kierunku bardziej wydajnej i reagującej na potrzeby otwartej nauki ⁽⁴⁾. Zapowiedziano, że Komisja będzie wspierać dostęp do publicznych danych w celu pobudzenia innowacyjności oraz działać na rzecz stworzenia chmury obliczeniowej do celów badań w ramach otwartej nauki jako części Europejskiej inicjatywy dotyczącej przetwarzania w chmurze. W śródkresowym przeglądzie strategii jednolitego rynku cyfrowego ⁽⁵⁾ Komisja ogłosiła swój zamiar dalszej poprawy „dostępności i ponownego wykorzystania publicznych oraz publicznie finansowanych danych”.

**SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO**

**Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego**

Działania międzynarodowych i europejskich instytucji na rzecz otwartej nauki

Plan S Principles & Implementation Services cOAlition S News Resources FAQ Blog

Part I: The Plan S Principles

"With effect from 2021*, all scholarly publications on the results from research funded by public or private grants provided by national, regional and international research councils and funding bodies, must be published in [Open Access Journals](#), on [Open Access Platforms](#), or made immediately available through Open Access Repositories without embargo."

*For funders agreeing after January 2020 to implement Plan S in their policies, the start date will be one year from that agreement
In addition:

- 01** Authors or their institutions retain copyright to their publications. All publications must be published under an open license, preferably the Creative Commons Attribution license (CC BY), in order to fulfil the requirements defined by the [Berlin Declaration](#);
- 02** The Funders will develop robust criteria and requirements for the services that high-quality Open Access journals, Open Access platforms, and Open Access repositories must provide;
- 03** In cases where high-quality Open Access journals or platforms do not yet exist, the Funders will, in a coordinated way, provide incentives to establish and support them when appropriate; support will also be provided for Open Access infrastructures where necessary;
- 04** Where applicable, Open Access publication fees are covered by the Funders or research institutions, not by individual researchers; it is acknowledged that all researchers should be able to publish their work Open Access;
- 05** The Funders support the diversity of business models for Open Access journals and platforms. When Open Access
- 06** The Funders encourage governments, universities, research organisations, libraries, academies, and learned societies to align their strategies, policies, and practices, notably to ensure transparency;
- 07** The above principles shall apply to all types of scholarly publications, but it is understood that the timeline to achieve Open Access for [monographs](#) and book chapters will be longer and requires a separate and due process;
- 08** The Funders do not support the 'hybrid' model of publishing. However, as a transitional pathway towards full Open Access within a clearly defined timeframe, and only as part of [transformative arrangements](#), Funders may contribute to financially supporting such arrangements;
- 09** The Funders will monitor compliance and sanction non-compliant beneficiaries/grantees;
- 10** The Funders commit that when assessing research outputs during funding decisions they will value the intrinsic merit of the work and not consider the publication channel, its impact factor (or other journal metrics), or the publisher.

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

**Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego**

Działania międzynarodowych i europejskich instytucji na rzecz otwartej nauki

Document 32019L1024

?

Share

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1024 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (przekształcenie)

PE/28/2019/REV/1

OJ L 172, 26.6.2019, p. 56–83 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, GA, HR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV)

In force

ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1024/oj>

⌵ Expand all

⌶ Collapse all

⌵ Languages, formats and link to OJ

	BG	ES	CS	DA	DE	ET	EL	EN	FR	GA	HR	IT	LV	LT	HU	MT	NL	PL	PT	RO	SK	SL	FI	SV
HTML																								
PDF																								
Official Journal																								

⌵ Multilingual display

English (en)⌵

Please choose⌵

Please choose⌵

Display

⌵ Text

26.6.2019

PL

Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej

L 172/56

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2019/1024

z dnia 20 czerwca 2019 r.

w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego

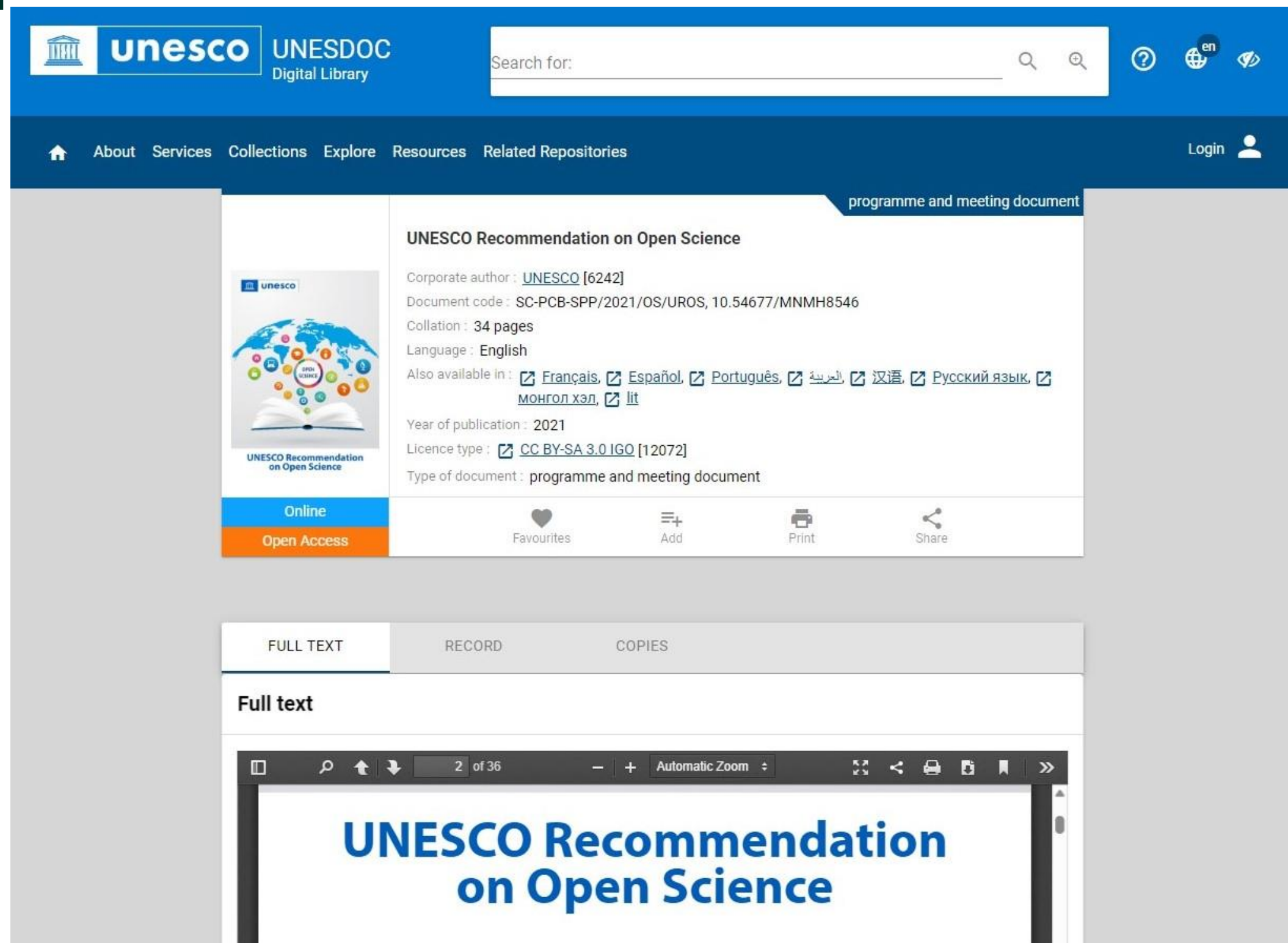
(wersja przekształcona)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Działania międzynarodowych i europejskich instytucji na rzecz otwartej nauki

The screenshot displays the UNESCO Digital Library interface. At the top, the UNESCO logo and 'UNESDOC Digital Library' are visible, along with a search bar and navigation links. The main content area features a document titled 'UNESCO Recommendation on Open Science', identified as a 'programme and meeting document'. Key details include: Corporate author: UNESCO [6242]; Document code: SC-PCB-SPP/2021/OS/UROs, 10.54677/MNMH8546; Collation: 34 pages; Language: English. It also lists available languages: Français, Español, Português, العربية, 汉语, Русский язык, Монгол хэл, and lit. The publication year is 2021, and the license is CC BY-SA 3.0 IGO [12072]. A 'Full text' viewer is embedded at the bottom, showing the document's title page with the text 'UNESCO Recommendation on Open Science'.

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Działania międzynarodowych i europejskich instytucji na rzecz otwartej nauki. Działania UNESCO

- Powołanie grup roboczych do spraw: budowania potencjału; polityk; finansowania i zachęt; infrastruktury; monitorowania wdrażania otwartej nauki.
- Przygotowanie ankiety badającej wypełnianie zaleceń UNESCO przez kraje członkowskie.
- Zaproszenie do wyznaczenia krajowego punktu kontaktowego.
- Pierwsza ankieta – połowa 2024 r.
- Badanie ma być powtarzane co cztery lata.

Źródło: [*Implementation of the UNESCO Recommendation on Open Science*](#), **Working Group on Monitoring Open Science (third meeting)**, lipiec 2023 r.

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Polska

gov.pl

Serwis Rzeczypospolitej Polskiej

Szukaj usługi, informacji

SZUKAJ

Zaloguj

Unia Europejska

Strona główna

Rada Ministrów

Kancelaria Premiera

Ministerstwa

Urzędy, instytucje i placówki RP

Usługi dla obywatela

Usługi dla przedsiębiorcy

Usługi dla urzędnika

Usługi dla rolnika

Profil zaufany

Baza wiedzy

Serwis Służby Cywilnej

Sайт для громадян України

-Serwis dla obywateli Ukrainy

Ministerstwo Edukacji i Nauki

bip

bg

O ministerstwie

Co robimy

Aktualności

Załatw sprawę

Kontakt

Ministerstwo Edukacji i Nauki

Co robimy

Szkolnictwo wyższe i nauka

Nauka

Otwarty dostęp do publikacji naukowych

Dokumenty na temat otwartego dostępu

Powrót

Dokumenty na temat otwartego dostępu

Materiały

Kierunki rozwoju Otwartego Dostępu

20180413_Kierunki_rozwoju_OD_wersja_ostateczna.pdf

0,68MB

Raport nt. polityki Otwartego Dostępu

20180413_Raport_nt_polityki_OA_w_latach_2015-2017_ost.pdf

0,74MB

Załącznik nr 1 do raportu - wyniki ankiety

20180413_Zał_nr_1_-_Wyniki_Ankiety_MNiSW_OA_2017.pdf

0,57MB

Załącznik nr 2 do raportu - rekomendacje

20180413_Zał_nr_2_-_Rekomendacje_w_zakresie_interoperacyjności_otwartych_repozytoriów_nauki.pdf

0,21MB

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Wprowadzenie Polityki Otwartego Dostępu w Narodowym Centrum Nauki

Strona główna

śr., 03/06/2020 - 08:56

W nawiązaniu do stanowiska Rady NCN popierającego dążenia Dyrektora Narodowego Centrum Nauki do wprowadzenia Polityki dotyczącej publikowania w otwartym dostępie wyników będących efektem realizacji badań finansowanych lub współfinansowanych ze środków publicznych (zwanej dalej Polityka OA) miło nam poinformować, że Polityka OA została wprowadzona Zarządzeniem Dyrektora nr 40/2020 w dniu 31 maja br.

Polityka OA została oparta na założeniach Planu S i w bardzo podobnym kształcie będzie wprowadzona także przez pozostałych członków cOAlition S. Niniejsza Polityka OA wchodzi w życie z dniem jej podpisania, a obowiązywać będzie od konkursów ogłaszanych 15 czerwca br., w przypadku których umowy o realizację i finansowanie badań zostaną podpisane po 1 stycznia 2021 r.

Polityka OA zawiera informacje o ścieżkach publikacyjnych, spełniających kryteria zgodności z Planem S, o kwalifikowalności kosztów oraz pozostałe wytyczne dotyczące licencji i zachowania praw autorskich, jak również terminarz zmian obowiązywania niektórych zapisów.

W ostatnim akapicie dokumentu znajduje się informacja o narzędziu stworzonym przez IISC tj. Journal Checker Tool, które ma w przyszłości posłużyć badaczom do weryfikacji, czy publikowanie w wybranym przez nich czasopiśmie spełnia wymagania zapisów Polityki OA w zakresie jednej z trzech możliwych ścieżek publikacyjnych. Na dzień dzisiejszy narzędzie to jest jeszcze niedostępne, lecz jego udostępnienie jest planowane już na listopad br. Podobnie niektóre inne linki wskazane z Polityce OA mogą być jeszcze nieaktywne ze względu na ich aktualizowanie związane z dynamicznie zmieniającą się sytuacją na poziomie wydawców. Wkrótce jednak wszystkie informacje powinny zostać uzupełnione.

POLITYKA NARODOWEGO CENTRUM NAUKI DOTYCZĄCA OTWARTEGO DOSTĘPU DO PUBLIKACJI

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

**Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego**

Dzienniki Urzędowe - rok 2021 poz. 58

[Akty ujednolicone](#) • [Dziennik Ustaw](#) • [Monitor Polski](#) • [Dzienniki Urzędowe](#) • [Dzienniki Unii Europejskiej](#)

ZARZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI I NAUKI¹⁾ z dnia 20 kwietnia 2021 r.

w sprawie powołania Zespołu doradczego do spraw otwartych danych naukowych

Tekst pierwotny

Na podstawie art. 341 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 i 619) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Powołuje się, na okres od dnia 28 kwietnia 2021 r. do dnia 28 kwietnia 2023 r., Zespół doradczy do spraw otwartych danych naukowych, zwany dalej "zespołem".

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

**Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego**

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 7 września 2021 r.

Poz. 1641

USTAWA

z dnia 11 sierpnia 2021 r.

o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego^{1), 2)}

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady otwartości danych, zasady i tryb udostępniania i przekazywania informacji sektora publicznego w celu ponownego wykorzystywania oraz podmioty, które udostępniają lub przekazują te informacje.

Art. 2. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) anonimizacja – proces zmiany informacji sektora publicznego w informacje anonimowe, które nie odnoszą się do zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej, lub proces zmiany danych osobowych w dane anonimowe w taki sposób, że identyfikacja osoby, której dane dotyczą, nie jest lub już nie jest możliwa;
- 2) dane badawcze – informacje sektora publicznego utrwalone w postaci elektronicznej, inne niż publikacje naukowe, które zostały wytworzone lub zgromadzone w ramach działalności naukowej w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478, 619 i 1630) i są wykorzystywane jako dowody w procesie badawczym lub służą do weryfikacji poprawności ustaleń i wyników badań;

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

**Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego**

Polska. Uczelniane polityki otwartego dostępu

- 2017 - Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, Szkoła Główna Handlowa, Uniwersytet Gdański
- 2018 - Uniwersytet Medyczny w Łodzi, Gdański Uniwersytet Medyczny, Warszawski Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu, Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie, Uniwersytet Medyczny w Białymstoku, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach, Uniwersytet Medyczny w Lublinie
- 2019 - Politechnika Krakowska, **Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu**, Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie, Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Jagielloński, **Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie**

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Polska. Uczelniane polityki otwartego dostępu cd.

- 2020 - Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Wojskowa Akademia Techniczna im. Jarosława Dąbrowskiego, Uniwersytet Wrocławski, Politechnika Lubelska, **Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie**
- 2021 - Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Akademia Policji w Szczytnie

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Polska. Uczelniane polityki otwartego dostępu cd.

- 2022 - Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Uniwersytet w Siedlcach
- 2023 - Uniwersytet Szczeciński, **Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie**

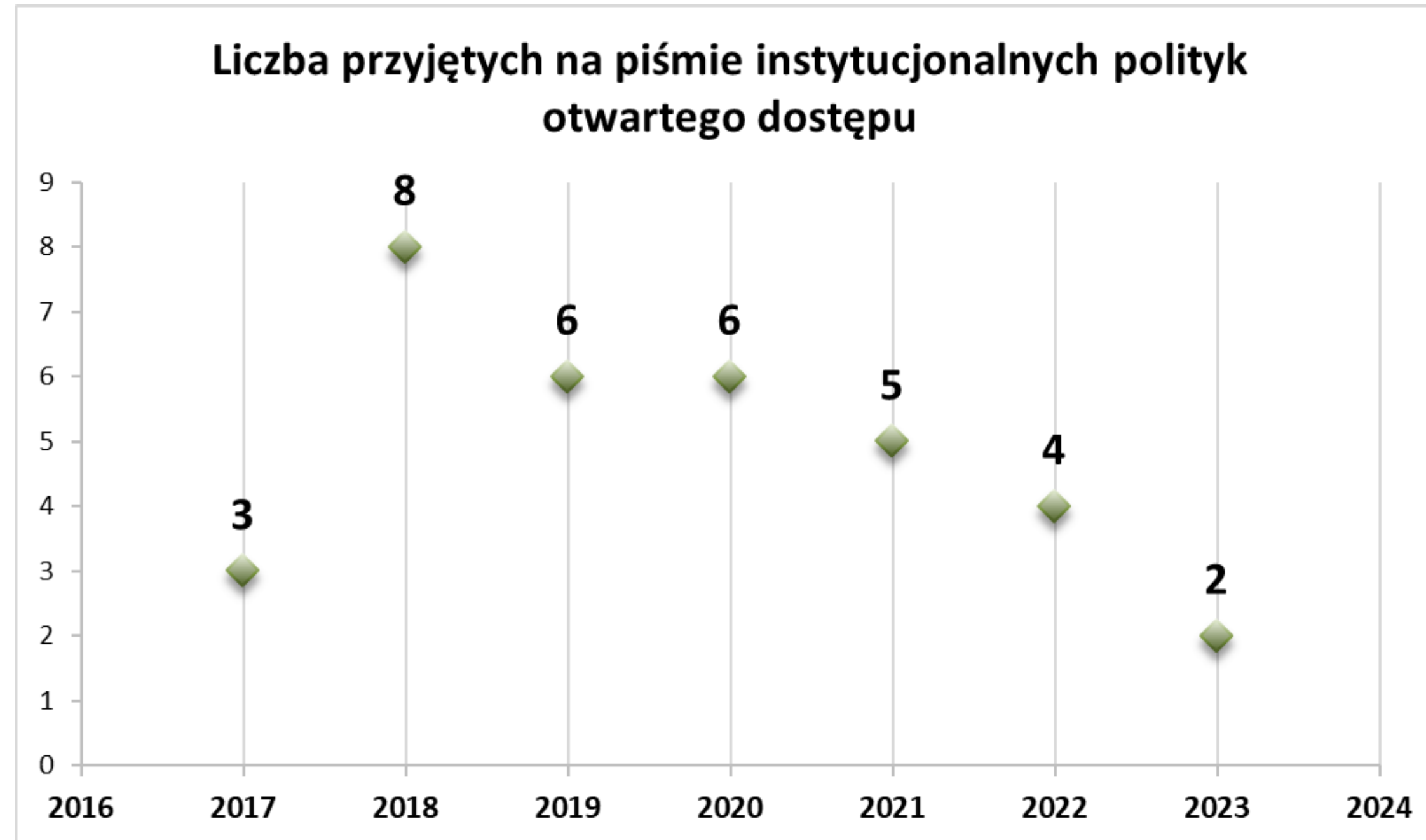

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

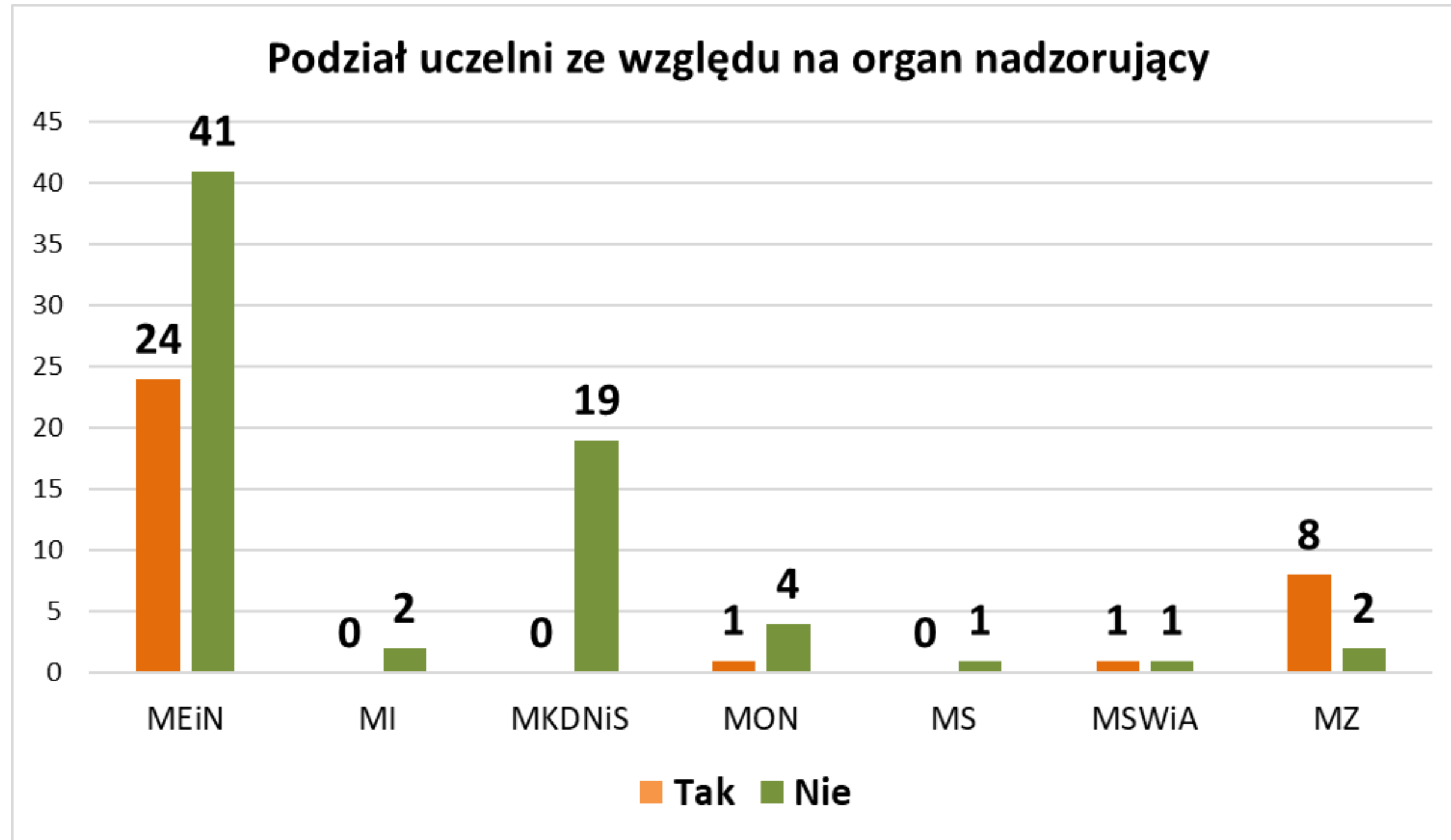
Polska. Uczelniane polityki otwartego dostępu cd.

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Polska. Uczelniane polityki otwartego dostępu cd.

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Polska. Inne inicjatywy

- grupa dyskusyjna dla pełnomocników ds. otwartego dostępu i osób koordynujących działania związane z otwartą nauką w polskich instytucjach naukowych utworzona w kwietniu 2021 r.
- pierwsza krajowa Grupa Robocza Data Stewardship Competence Centers PL utworzona w grudniu 2021 r., więcej informacji:

<https://pg.edu.pl/openscience/polska-grupa-robocza>

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

**Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego**

Drapieżność w nauce

Drapieżne czasopisma (ang. predatory journal)

Polityka publikacyjna charakteryzuje się:

- natarczywym zachęcaniem potencjalnych autorów do publikacji
- brakiem przejrzystego składu redakcji czasopisma
- ukrytą siedzibą wydawcy/redakcji oraz
- nierzetelnym procesem recenzyjnym wyrażającym się w braku przestrzegania należytych standardów

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Drapieżność w nauce

Nieetyczne publikowanie

- plagiatowanie
- autoplgiatowanie
- manipulowanie cytowaniami (tj. nadmierne autocytowanie w celu poprawy wskaźników bibliometrycznych)
- nierzetelne praktyki recenzyjne
- ghostwriting

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

**Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego**

Drapieżność w nauce

Drapieżne czasopisma - weryfikacja

- czy wydawca dostarcza pełnych, wiarygodnych danych kontaktowych, zawierających adres na stronie internetowej
- czy redakcja czasopisma składa się z rozpoznawalnych ekspertów z pełnymi afiliacjami
- czy czasopismo klarownie przedstawia koszty autorskie

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

**Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego**

Drapieżność w nauce

Drapieżne czasopisma - weryfikacja

- ostrożność względem zaproszeń zachęcających do nadesłania artykułu do czasopisma
- ocena jakości artykułów opublikowanych w czasopiśmie
- czy proces recenzyjny w czasopiśmie jest przejrzystie opisany

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

**Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego**

Drapieżność w nauce

Drapieżne czasopisma - weryfikacja

- czy prezentowany impact factor jest właściwy (wskaźnik Journal Impact Factor (JIF) w bazie Journal Citation Reports)
- czy czasopismo jest indeksowane w bazach Scopus lub Web of Science
- czy czasopismo jest członkiem zrzeszenia weryfikującego praktyki jego członków, takiego jak Directory of Open Access Journals (www.doaj.org) czy Open Access Scholarly Publishers Association (www.oaspa.org)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

**Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego**

Drapieżność w nauce. Przeciwdziałanie

COPE (Committee on Publication Ethics)

- międzynarodowa organizacja założona w 1997 r.
- standardy etyki publikacyjnej uznawane za wzorcowe w świecie nauki
- respektowanie przez czołowych wydawców, m.in. Elsevier, PLOS, SAGE, Springer, Taylor&Francis, Wiley

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Drapieżność w nauce. Przeciwdziałanie

Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing, 2015

- COPE
- DOAJ (Directory of Open Access Journal)
- WAME (World Association of Medical Editors)
- OASPA (Open Access Scholarly Publishers Association)

Opracowanie 16 wytycznych wskazujących standard procesu recenzyjnego, wykluczenia konfliktu interesu, ochrony praw autorskich, zapobiegania nierzetelności naukowej

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

**Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego**

Infrastruktura otwartego dostępu

Czasopisma otwarte

- [Directory of Open Access Journals \(DOAJ\)](#) – międzynarodowy rejestr czasopism otwartych
ponad 20 tys. czasopism ze 135 krajów, w tym 851 z Polski (23.10.2023)
- [Biblioteka Nauki](#) – platforma służąca udostępnianiu polskiej nauki
prowadzona w ICM UW w ramach Platformy Otwartej Nauki
1661 polskich czasopism w otwartym dostępie

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Infrastruktura otwartego dostępu

Repozytorium – narzędzie informatyczne służące do (samo) publikowania, (samo) archiwizacji i udostępniania bieżącego dorobku naukowego. Można wyróżnić dwa główne typy repozytoriów:

- repozytorium instytucjonalne – służące do (samo) publikowania, (samo) archiwizacji i udostępniania bieżącej twórczości intelektualnej społeczności akademickiej związanej z daną instytucją;
- repozytorium dziedzinowe – służące do (samo) publikowania, (samo) archiwizacji i udostępniania treści związanych z określoną dziedziną nauki bez względu na miejsce ich powstania.

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Infrastruktura otwartego dostępu

Katalogi repozytoriów:

- [Directory of Open Access Repositories \(OpenDOAR\)](#) - katalog otwartych repozytoriów instytucji naukowych (w tym bibliotek cyfrowych), które zanim trafią na listę są sprawdzane przez pracowników projektu. Jednym z wymogów NCN w odniesieniu do repozytoriów publikacji naukowych jest ich rejestracja w OpenDOAR

5889 repozytoriów, w tym 140 z Polski

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Infrastruktura otwartego dostępu

Rejestr repozytoriów danych badawczych:

- [Registry of Research Data Repositories \(re3data\)](#) - globalny rejestr repozytoriów danych badawczych z różnych dyscyplin akademickich; repozytoria zanim trafią na listę są sprawdzane przez pracowników projektu. Jednym z wymogów NCN w odniesieniu do repozytoriów danych badawczych jest ich rejestracja w re3data

3162 repozytoria, w tym 25 z Polski

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Infrastruktura otwartego dostępu

- [OpenAIRE \(Open Access Infrastructure for Research in Europe\)](#) - inicjatywa Unii Europejskiej; infrastruktura, której celem jest stworzenie technologii zarządzania rozproszonymi repozytoriami traktowanymi jako jeden zasób sieciowy

Zestaw wytycznych OpenAIRE: The OpenAIRE Guidelines for Literature Repository Managers 4.0, The OpenAIRE Guidelines for Data Archive Managers, The OpenAIRE Guidelines for CRIS managers, The OpenAIRE Guidelines for Software Repository Managers, The OpenAIRE Guidelines for Other Research Products Repository Managers

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Infrastruktura otwartego dostępu

- [European Open Science Cloud \(EOSC\)](#) – inicjatywa zmierzająca do stworzenia wirtualnego środowiska wypełniającego założenia otwartej nauki. EOSC ma w łatwy i przejrzysty sposób udostępnić nie tylko dane naukowe, ale też zaawansowane narzędzia i zasoby do ich składowania, udostępniania, przetwarzania i zarządzania nimi. W ramach EOSC tworzone są połączenia pomiędzy istniejącymi e-infrastrukturami badawczymi i naukowymi. Integracja następuje między innymi poprzez ujednolicenie zasad dostępu i autoryzacji dla badaczy z różnych państw.

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Infrastruktura otwartego dostępu

Q SEARCH

HOME / COUNTRY / POLAND

OPEN ACCESS DASHBOARD

OPEN ACCESS

HOW IT WORKS

DATA

ABOUT

CONTACT

POLAND

Poland, officially the Republic of Poland, is a country in Central Europe. It is divided into 16 administrative provinces called voivodeships, covering an area of 313,931 km². Poland has a population of over 38 million and is the fifth-most populous member state of the European Union. Derived from [Wikipedia](#) licensed [CC-BY-SA](#).

OPEN ACCESS
PERCENTAGE
54%

TOTAL
PUBLICATIONS
766K

TOTAL OPEN
PUBLICATIONS
415K

TOTAL
CITATIONS
10M

WIKIPEDIA

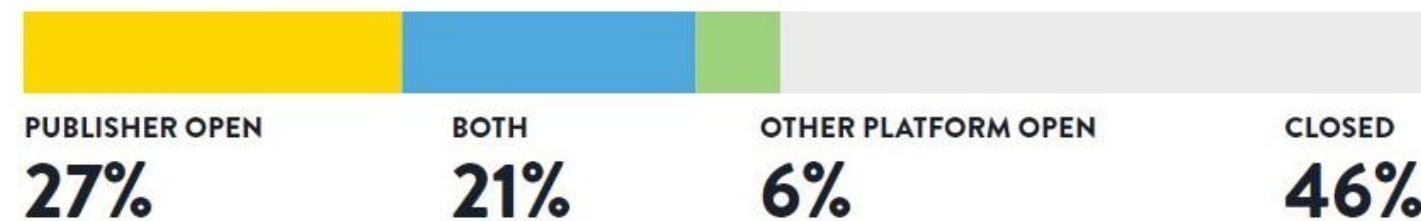
DOWNLOAD

Share

Eastern Europe

Europe

BREAKDOWN

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Infrastruktura otwartego dostępu

WARSAW UNIVERSITY OF LIFE SCIENCES

The Warsaw University of Life Sciences is the largest agricultural university in Poland, established in 1816 in Warsaw. It employs over 2,600 staff including over 1,200 academic educators. The University is since 2005 a member of the Euroleague for Life Sciences which was established in 2001. Derived from [Wikipedia](#) licensed [CC-BY-SA](#).

OPEN ACCESS
PERCENTAGE
67%

TOTAL
PUBLICATIONS
11K

TOTAL OPEN
PUBLICATIONS
7.6K

TOTAL
CITATIONS
143K

WIKIPEDIA

WEBSITE

DOWNLOAD

Share

Poland

Education

BREAKDOWN

PUBLISHER OPEN
32%

BOTH
31%

OTHER PLATFORM OPEN
4%

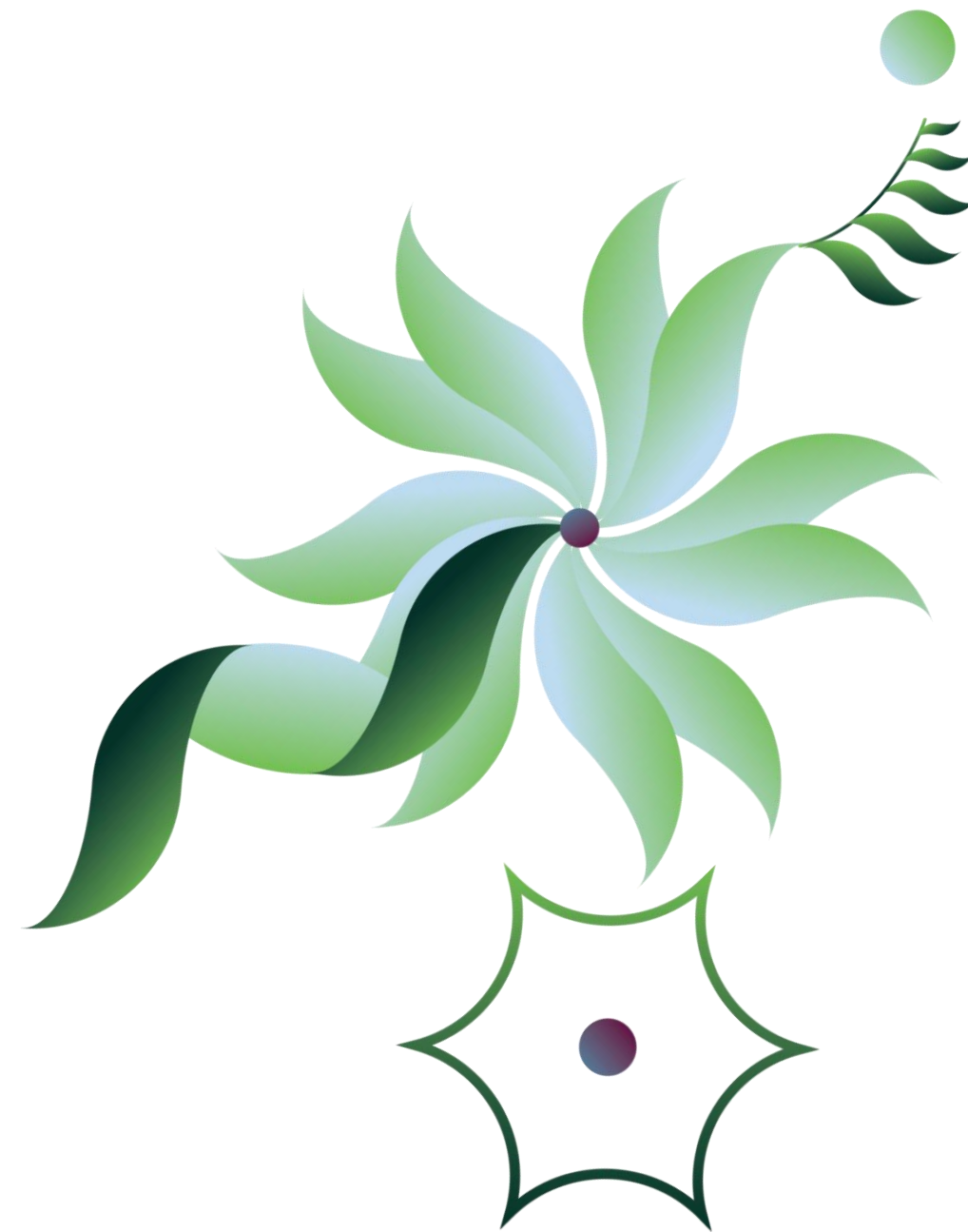
CLOSED
33%

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

Dziękuję za uwagę

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Biblioteka Główna
im. Władysława
Grabskiego

